

IZR. TANÜGYI ÉRTESETŐ

Felelős szerkesztő: ÓZER ZSIGMOND.

Megjelen **hávonkint** egyszer. — Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-egyesület.” —
Előfizetési ár: Nem tagok számára egész évre **2** frt. — Az egyesület tagjainak díjmentesen jár. — Az előfizetési példák és tagdíjak **Tolnai J. Béla** egyleti pénztárhoz VII., Óvoda-utca 5. szám alá küldendők. — Szerkesztői iroda: VII., Klauzál-utca 4. sz.

Tartalom: A tanítói nyugdíjtörvényről. Irta: Ózer Zsigmond. — Bánásmód erkölcsileg romlott gyermekekkel. (Felolvasás) Spitzer Ignácztól. — Irodalom: „A gyermek első tanítója.” Irta: Juhai, ismerteti Adler Simon. — „Egyszer volt, hol nem volt”, Mondák gyűjteménye Bánfi Jánostól, ismerteti: Bányai Jakab. — Lapszemle. — Halálozás. — Egyleti élet. — Levelezés. — Gyűjtési kimutatás és tagdíjnyugtázás. — Vegyesek. — Szerkesztői posta. — Hirdetések.

A tanítói nyugdíjtörvényről.

Örökké emlékezetes napok lesznek a magyar tanítóság történetében a folyó évi decz. 16. 17. és 18. napjai, melyeken a képviselőház a néptanítók nyugdíjáról szoro 1875. XXXII. törvényczikket módosította, illetve javította.

Midőn ezen törvényt körülbelül tizenhét év előtt megalkották, hiányzott az ehhez szükséges adatok és így nem is voltak tisztában az iránt, hogy mily terhet fog ezen törvény, a pénzügyileg amugy sem nagyon szilárd alapon álló országra róni; a tanítók járulékait sem lehetett 2%-nál magasabbra szabni; így tehát rendkívül óvatossággal jártak el és nyugdíj-képer csak nagyon csekély összeget állapítottak meg, minek következménye azután az lett, hogy azok a munkaképtelen tanítók, továbbá tanítók özvegyei és árvái, kik e törvény szerint részesültek nyugdíjban, alamizsnánál is kevesebbet kaptak. És míg ezek éheztek és nyomorogtak a nyugdíjalap évről-évre szaporodott, olyannyira, hogy jelenleg túlhaladja a nyolcz milliót.

Látnivaló tehát, hogy az országgyűlés csak egy régi adósságot akart leróni, melylyel a nemzet napszámosainak tartozott. Ha ezen tartozását, mint alább látni fogjuk, nem is törlesztette teljesen, de legalább általános volt a törekvés, hogy a népnevelés feladatával foglalkozó nehéz sorsban küzdő osztály anyagi helyzete javítva legyen, mit részben el is ért.

Nagynak mondható a javulás, ha az ezután keletkező viszonyokat a régi mostoha állapotokkal hasonlítjuk össze; különösen a zsidó tanító állapotával. Hiszen, ha a tanítókra általában, úgy a zsidó tanítókra különösen alkalmazható volt a „Quem dii odere” példabeszéd. Mert mi volt a zsidó tanító még két-három évtizeddel ennek előtte? Bolygó zsidó, kinek nem volt egy helyen maradása; ki nem ismert más jelszót, mint azt, hogy „tovább-tovább”; ki mint az üldözött vad nem talált helyet, hová fáradt, gondteljes fejét lehajthassa. De ha néhol könyörületesebbek voltak iránta az emberek és fáradozásának jutalmául adtak neki száraz kenyeret, — melyet keserűség nélkül költethetett el — mi volt osztályrésze ha munkaképtelenné vált? avagy ha elköltözött az-élők sorából özvegyének és árváinak mi jutott örököül? A koldusbot.

„De el ti komor képek! Félre ti sötétség rajzai!” A zsidó tanító nem földönfutó többé. Az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 138. §-a, mely szerint a tanítók élethossziglan választatnak, reája is kiterjesztetett. Véglegesítése biztosítva van, melyet kijátszani nagy ritkán sikerül. Az új nyugdíjtörvény pedig gondoskodni fog róla, hogy aggkorában ne legyen embertársai könyörületesességére utalva, és hogy ha a halál elszólítja, hátramaradottjai, ha nem is fényesen, de el legyenek látva.

Nem akarom mondani, hogy immár elértük vágyaink netovábbját; hogy kezeinket ölbe téve most már megnyugodhatunk; de a további küzdelemben erőnket és önbizalmunkat nagyban fogja fokozni az a tudat, hogy eddigi munkálkodásunk sem volt meddő, hogy fáradozásunkat siker koronázta. És ha további működésünk, küzdelmeink közepette erőnket fogyni s kitartásunkat lankadni érezzük, csak vessünk egy pillantást hátrafelé és ebből új erőt és lelkesedést fogunk meríthetni.

Vizsgáljuk már most közelebbről az immár törvényerőre emelkedett javaslatot, nézzük, mily előnyöket nyújt az a régivel szemben és melyek a be nem teljesedett reményeink. A legnagyobb előnye az új törvénynek, hogy a nyugdíj maximumát nem szabja meg, hanem kimondja, hogy negyven év kitöltése után nyugdíjképen a beszámítható fizetés teljes összege jár. A beszámítható fizetés alá sorozza pedig: a rendszeresített készpénzfizetést, a személyi pótlékot, a korpótlékot és a természetbeni járandóság tíz évi átlagát. A régi törvény szerint ellenben negyven évi szolgálat után a népiskolai tanító 300 forintot, a felsőbb népiskolai és képezdei tanítók 400 frtnyi nyugdíjra tarthatnak igényt. Ha azonban nagyobb összeget akart valaki biztosítani magának, akkor a rendes évdíjon kívül egyszer s mindenkorra 25% és évenként 10%-ot kellett fizetnie. Vagyis például, ha valaki 600 frtnyi nyugdíjat akart magának biztosítani, akkor a rendes évdíjon kívül egyszer s mindenkorra 75 forintot és évenként 30 forintot kellett befizetnie, míg ezután 600 frtnyi nyugdíjösszeg után 12 forintot. Ellenben megszabja a nyugdíj minimumát 300 forintban, még oly tanítóknál is, kiknek fizetése ezen összeget nem érné el, mely sajnálatos állapotokat azonban az imént benyújtott, a tanítók fizetésének rendezéséről szóló törvényjavaslat meg fogja szüntetni.

Sokkal méltányosabban bán el továbbá az új törvény a tanítónókkal szemben, kiket az ellátási igény elbírálásánál, továbbá a jogok és kötelezettségek tekintetében egyenlőnek tekint a férfitanítókkal; nem különben jobb végellátásban részesülnek az árvák is.

Nem teljesítette azonban az új törvény a tanítóság egyik leghőbb kívánását, t. i. a szolgálati idő leszállítását, a mennyiben azt negyven évben állapítja meg.

A mióta a nyugdíjügy napirenden van, a tanítóság ezen óhajt egyre hangoztatta. Memorandumokban és kérvényekben, élőszóval és írásbelileg kérelmezték, hogy a nyugdíjtörvény akként módosíttassék, hogy a tanító, mint a középiskolai tanár, már harmincz, de legfőljebb harminczöt év után teljes nyugdíjat élvezzen, azonban eredménytelenül. A képviselőházi tárgyalások alkalmával ezen óhajt leginkább az ellenzék hangoztatta. Nem érthetünk egyet azokkal, kik azt állítják, hogy az ellenzék a legközelebbi választásokra való tekintettel csak haza akart beszélni, midőn a tanítóság érdekében felszólt, de azt is tudjuk, hogy a kormány a tanítók ügyét legalább is úgy szíven hordja, mint az ellenzék. Ha azt kérjük, hogy a siker útjában mi állott, úgy nem felelhetünk egyebet, mint rideg matematikai számítás; melyre az egész törvény épült. Az állam ugyanis a nyugdíjalapot évi 150 ezer forinttal dotálja, mely dotáció — továbbá a tagok hozzájárulása, az alap kamatai és egyéb jövedelmek mellett kedvezőbb nyugdíjviszonyok nem voltak létesíthetők. Azonban úgy gondolom, hogy a tanítóság szivesebben fizetett volna 2% magasabb járulékot, ha a szolgálati évek számát leszállítják. Súlyosabbá teszi azután még ezen szakaszt azon rendelkezés, hogy bármely régen szolgáljon is a tanító, működési ideje csak 21. életévétől számítatik, a mi nagyon méltánytalan, mert miért ne élvezne valaki negyven évi tanítókodása után teljes nyugdíját, ha csak 59 esztendő is. Viszont azonban kissé enyhíti gr. Csáky miniszter ur azon elfogadott módosítványa, mely szerint a tanítók 65 éves korukban akkor is megkapják a teljes nyugdíjat, ha még

nem is szolgáltak negyven évig. Ezen módosítvány ellenmondásban áll a törvény 13. §-ával, mely szerint az 1870. év előtti évek az új törvénybe nem vétettek föl, hanem ezek után azon hatóság fog nyugdíjat fizetni, mely erre köteles (a zsidóknál természetesen senki). Már pedig e szerint bármely idős is legyen a tanító, most még *huszonegy* szolgálati événél több nem jön számításba. Valószínűleg rendeletileg lesz megállapítva, hogy ezen módosítványt hogyan és ki élvezze legelőbb.

Kedvezőtlen a törvény a gyakorló iskolai tanítókra, kiket eddig az állami tisztviselők módjára nyugdíjaztak.

Végül, hogy a tanítóság továbbra is táplálhasson reményeket a 14. §. meghagyja, hogy 10 év multán a nyugdíjalapról újabb mérleg készítendő és akkor, ha — — — de hát ez a jövő század zenéje.

Összegezve a mondottakat: a javaslat nagy haladást jelent és a tanítóság csak hálával tartozik a kormány — de különösen a szakminiszter iránt, ki azt megalkotta.

Adler Simon.

* * *

Ismertessük most röviden a három napi tárgyalás menetét:

Csáky Albin gr., vallás- és közoktatásügyi miniszter: T. képviselőház! Régi dolog az, hogy mindennek két oldala van. Mikor a részletes tárgyalásra készültem, mondhatom, hogy nem ugyan aggodalom, de igenis az a kellemetlen érzés fogott el, hogy talán nem lesz mit megvédenem. A törvényjavaslatot illetőleg ugyanis, a nyert impresszió után attól kellett tartanom, hogy nem lesz a ki meg fogja azt támadni általánosságban s az a rendkívüli nehéz feladat fog hárulni reám, hogy megvédelmezsek valamit, a mi egyáltalában meg sem támadtatott. Azonban másként történt a dolog és már a most hallottakból látom, hogy általánosságban is merültek föl észrevételek, a melyek kötelességemmé teszik, hogy azokra nézve saját nézeteimet minél előbb a t. ház elé terjeszsem. (Halljuk! Halljuk!)

Szónok ezután első sorban Kovács Albert beszédére reflektál. Kifejti, hogy a jelentésben foglalt számadások átmentek minden retortán; szakértők állították össze, szakértők ellenőrizték s a pénzügyminiszterium vizsgálta felül. Ily körülmények között e számadást autentikusabbnak kell tartania, mint Kovács hozzávetőleges számításait. Igaz, hogy a nyugdíjtőke fől szaporodott látszólag kilencz millióra, de a tőkének hátralékai is voltak s így a reális számításnál a szaporulattal a hátralékot kellett elenyésztetni. Kovács Albert azt is kifogásolja, hogy a tőkét nem $4\frac{1}{2}\%$ -kal előirányozták. Erre megjegyzi, hogy ha a tőke többet fog jövedelmezni, nagyon jó lesz, de a reális számítás alapjául csak a biztos jövedelmet lehetett venni. Egyébként a félszázalék csak negyvenezer frtot tenne ki s a re'ormhoz többre van szükség.

Azután nem szabad felednünk, hogy a számítás a jelen statusra van alapítva. Husz ezer tanítói állomás van a mérlegben fölvéve; de hát megállhatunk-e ennél az állapotnál, nem kötelességünk-e a tanítói állomásokat folyton szaporítani és ha ezt tesszük, nem következik-e abból, hogy a szükséglet sokkal nagyobb lesz, mint a mennyi az most?

Hock János: A nyugdíj-perczent is nagyobb lesz!

Csáky Albin gróf, vallás- és közoktatásügyi miniszter: De a nyugdíj-perczent maga nem fedezi a kiadást.

A t. képviselő ur aztán felszólalása végén felvilágosította a tanítóságot az iránt, hogy a nyugdíjalap helyesen kezeltetik és helyesen van elokálva is. Tényleg úgy van, t. ház, hogy a nyugdíjalap kezelése egészben véve igen olcsónak mondható. Mikor én az alap kezelését átvettem, ez a költség évenként 16—17 ezer forintra rugott. Azóta e költségek 7 ezer frtra szállottak le, a mi ily jelentékeny vagyonnál kétségkívül csekély összegnek mondható. Ép úgy áll az is, hogy a nyugdíjalapból kölcsönzött pénzek és pedig legnagyobb-

részt iskolai építkezésekre szánt kölcsönösszegek teljes biztonsággal vannak elhelyezve, azt bizonyitanom nem kell, mert hisz azok kamatai a budgetben előfordulnak. (Halljuk! Halljuk!)

Már most méltóztassék megengedni, hogy áttérjek azokra, a miket Apponyi Albert t. képviselő ur az imént elmondott. (Halljuk! Halljuk!)

A nagyon t. képviselő ur első sorban egy közbeszólásra válaszolva, ez ügyben is a kezdeményezésért a dicsőséget magának, illetőleg saját pártjának vindikálja. Sohasem vitatkozom a felett, hogy a jó honnan, melyik oldalról jön, (Helyeslés.) én szívesen látom azt akármelyik oldalról jön is és ezért mihelyest meggyőződésemmel nem ellenkezett, a mi az egyik vagy a másik oldalról javaslatba hozatik, soha sem haboztam azt a magaméul elfogadni. (Élénk helyeslés.) A jelen specziális esetben azonban legyen szabad arra emlékeztetnem a t. házat, hogy a mikor legelőször e házban felszólaltam, már akkor is kilátásba helyeztem a tanítói nyugdíjtörvénynek revízióját, (Igaz! Ugy van; jobbfelől.) még pedig olyan értelemben, hogy az a tanítók méltányos és igazságos érdekének a jelenlegi törvéynél jobban feleljen meg. (Helyeslés jobbfelől.) E tekintetben tehát a kezdeményezést magamtól el nem tagadhatom, (Helyeslés jobbfelől.) mert tényleg én voltam az, a ki legelőször felszólalva e kérdésben, e programul ki is tűztem. (Igaz; Ugy van! jobbfelől.)

Apponyi Albert gróf t. képviselő ur különféle kifogásokat is emel a törvényjavaslat ellen. Először is igazságtalannak találja a t. képviselő ur azt, hogy az elemi népiskolai tanítóknak a nyugdíjba számítható szolgálati ideje csakis a 21-ik életévvel kezdődik. Igaz, hogy bizonyos tekintetben abnormisnak látszik az, hogy ha valaki előbb nyer alkalmazást, mint a hogy a nyugdíjigény kezdődik, de méltóztassék figyelembe venni azt, hogy ez az intézkedés nemcsak nálunk áll fenn, hanem fennál más államokban is. Fennáll például Poroszországban, a hol szintén a 21-ik életévvel kezdődik a tanítók nyugdíjigénye. Fennáll Franciaországban, a hol az a 20-ik életévvel kezdődik. Ámde méltóztassék figyelembe venni azt is, hogy az a dispozió is a matematikai mérleg által van parancsolva, mert rendkívül nagy különbséget tesz az, hogy az illető 40 évi szolgálatát melyik korban fejezi be. (Ugy van! jobbfelől.) Ha valaki 61 éves korában fejezi azt be, természetesen rövidebb ideig fogja az egész fizetését élvezni, mint nyugdíját, mintha 59 éves korában fejezi be.

És, hogy némileg illusztráljam, hogy micsoda eredményekre vezetne, ha ebben változás állana be, felemlithetem, hogy mikor aziránt állapotam meg, hogy a 65-ik életév elejtessék, mint a teljes nyugdíj föltétele, számításokat tettem, hogy az minő különbséget tenne a mérlegen és akkor kisült, hogy a négy év, a mely most elesik, 1 millió nagyobb fedezetet igényelne, mint a minő kellett volna, ha föntartjuk az előbbi törvény dispozióját. Ha most azt összehasonlítom e két évvel, a mely most a 19-ik és 21-ik életév között fönforg, bátran merem állítani, hogy 500—600 ezer forint tőke fedezetéről volna szó.

A t. képviselő ur felszólalásában találkoztam egy olyan érvel, a mely a különféle tanítói folyamodványokban igen gyakran előfordul, t. i. azzal, hogy ily-dispoziók mellett az illető tanítók alig fogják azt az időpontot megélni, hogy teljes fizetéssel nyugdíjba mehessenek. A statisztikai adatok és a tényleges mindennapi tapasztalatok mást bizonyítanak e tekintetben. A statisztikai adatok ugyanis azt bizonyítják, hogy a papokon kívül a tanítók azok, a kik a legmagasabb kort szokták elérni.

Hock János: Mértékletes életet élnek!

Csáky Albin gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter: Igenis és ez következtetést enged arra, hogy igen sokan lesznek, a kik ezt a teljes fizetést, mint nyugdíjat is élvezni fogják. (Halljuk Halljuk!) Egészen mellékesen jegyzem meg még azt is, hogy minduntalan bejelentik nekem, hogy egyik-másik

tanító tanítóságának 50 éves jubileumát ünnepli, (Felkiáltás balfelől: Nagyon ritka dolog az!) a mi szintén arra mutat, hogy nem igen drakonikus az az intézkedése a javaslatnak, a mely 40 szolgálati évet követel. Egyébiránt t. ház, ez a 40 és 30 évi szolgálat szintén csak pénzügyi kérdés. Ha meg volna az alap arra, hogy a 30 évi szolgálatot koncedálhassuk, akkor könnyebben lehetne erről beszélni; de mikor a számításunk úgy áll, hogy, ha a szolgálati idő 30 évben állapittatik meg, fizetése után nem 2°/_o-ot lesz köteles az illető fizetni, de 12°/_o-ot, hogy 30 év után teljes penzióba mehessen, akkor t. képviselőház, ezt nem lehet elfogadni, mert ez oly megterhelhetése volna az amugy is csekély tanítói fizetésnek, a melyet az illető bizonyára nem bírna el. (Ugy van! jobbfelől.)

A mi az 1870. előtt alkalmazott tanítókat illeti, azokra vonatkozólag a jelenleg fennálló tanítói nyugdijtvörvény azt állapítja meg, hogy nyugdíjak maximuma 250 frt. (Halljuk! Halljuk!) Én ezt a rendelkezését a fennálló törvénynek rendkívüli igazságtalanságának tartom és azért azt ebben a javaslatban oda módosítottam, hogy ezek a tanítók is, mint a többi tényleg alkalmazott tanítók, szolgálati idejük és fizetésük mérve szerint fognak nyugdíjaztatni és pedig úgy, hogy az 1870 év óta szolgálatban töltött évek a tanítói nyugdíjalap terhére esnek, a megelőző években töltöttek pedig azok terhére, a kik erre kötelezettséget vállaltak. És e tekintetben bátor vagyok figyelmeztetni Apponyi Albert gróf képviselő urat, hogy vannak erre vonatkozólag általános kormányrendeletek, a melyek ezt tüzelesen körülírják. Ott van a racio edukacionis is, melynek szabványai alapján történtek és történnek a nyugdíjazások.

Ha gyakorlatilag vesszük a dolgot, az olyan tanítónak, kit 1870 előtt alkalmaztak, 1870-et megelőző szolgálati idejét az fogja honorálni, a kit e kötelezettség terhel, 1870-en innen pedig a tanítói nyugdíjalap, — és pedig úgy, mint a többi tanítónál, a szolgálati idő és fizetés mérve szerint. Jelentékeny javítása ez az ő helyzetőknek, mert jóval nagyobb ellátásban fognak részesülni, mint a minőben eddig részesültek. Ugyanaz a kedvezmény kiterjesztetik még azokra is, kik 1875-ben tulkorúságuk miatt nem vétettek föl a nyugdíjalap tagjai közé, vagy a kik a törvény értelmében csak 100 forintot kapnak bizonyos befizetésekkel szemben. Ezek is fizetésük és szolgálati idejük arányához képest fognak tehát nyugdíjban részesülni. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

A t. képviselő ur panaszkodik, hogy kényszerhelyzetbe jutott ő és a ház e törvényjavaslattal szemben, mert ha az megszavaztatik most, akkor a folyó évben törvény nem lehet belőle és a tanítóság azoktól az előnyöktől is elesik, melyek a törvényjavaslatban biztosítatnak. Hát ha valamelyikünkre kényszerhelyzet állott be, az bizonynyal reám nézve állott be, t. ház, mert én, a ki ezelőtt már három évvel jelentettem ki, hogy szándékom van előterjeszteni e törvényjavaslatot, nem voltam képes azt benyújtani a f. év június haváig, mert az említettem matematikai számítások vették igénybe az időt; de minihelyt ezen túl voltam, azonnal benyújtottam azt a t. háznak és pedig f. év június havában (Ugy van! a jobboldalon) és hogy június havában nem tárgyalathatott, azért engem vád nem illethet. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Végül t. ház, ha Apponyi Albert gr. képviselő ur határozati javaslatot nyújtott be, a melyben kimondatni kéri, hogy utasíttassék a miniszter, hogy rögtön, a javaslat törvényerőre emelkedése után ujabban dolgoztassa föl az anyagot és ujabban megfelelő előterjesztést tegyen a háznak, hát, t. ház, azt tán csak nem teszi föl rólam senki, hogy ilyen szegénységi bizonyítványt, a mely ebben számomra volna kiállítva, magam is aláírjak. (Derültség és helyeslés a jobboldalon.)

De hát nem is lehet ez a határozati javaslat komoly szándéka s nem

is lehet ennek komoly háttére, mert hogy az, mi három év alatt állapított meg, rögtön megváltoztatható és más színben föltüntethető legyen, ezt komolyan számításba venni nem lehet. (Élénk helyeslés jobboldalon) Méltóztattak hallani, hogy milyen különféle stádiumokon ment át az a matematikai megállapodás és mindazokon a stádiumokon át kellene azt újra vezetni és ha rövid idő alatt jelentékenyen megváltoztatnók azt: vajjon szólna-e ez a számítás szoliditása mellett? Azt gondolom, a legrövidebb spácium, melyet ki kell tűzni, az a tiz év, a melyet a javaslat is tartalmaz. Akkor majd meg lehet itélni, helyesek-e azok az ellenvetések, melyeket a javaslatnak finanszialis része ellen emelnek. Akkor aztán módjában lesz a törvényhozásnak, a fölmerült tapasztalatokhoz képest a törvényen változtatni is. Épen azért arra kell kérnem a t. házat, hogy a határozati javaslatot ne méltóztassék elfogadni. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

(A tárgyalás folyt. köv.)

Bánásmód erkölcsileg romlott gyermekekkel.

(Felolvastatott a „csanádmegyei tanítóegylet” battonyai fiókkörének 1891. év október 25-én Battonyán tartott őszi közgyűlésén.)

(Vége.)

Bár a romlott gyermek megjavítására főképp a példaadás erkölcsi eszközzel kell hatni, mindazáltal szükséges oly külső intézkedéseket is használni a gyermek irányában, melyek a szellemi vagy erkölcsi eszközök hatását előmozdítják. Az ilyen külső eszközök megválasztásában a tanítónak nagy vigyázattal és megfontolással kell eljárni. Nem volna pl. czélszerű, ha őt a többiektől elkülönítve egészen külön padba ültetnők, mert ez által magát kivertnek tekintené; nem volna helyes, ha őt más fegyelmezésben részesítenők, mint többi tanulóársait, pl. ha keményebben büntetnők, mint másokat, ha megvonjuk tőle a megdicsérést, elismerést, midőn azt megérdemli, ha nem tanúsítunk iránta oly részvétet és szeretetet mint a többiek iránt, mind ez mélyen sértené érzületét s idegenséget szülne nem csak tanítója, hanem tanulóársai iránt is. Szükséges ellenben, hogy a tanító ne ajándékozza meg őt egyhamar bizalmával oly mértékben, mint többi tanítványait, s midőn szól hozzá, szavai hangsúlyozásában legyen valami, melyből a gyermek észrevegye, hogy ő rendkívüli és különösebb felügyelet alatt áll mint a többiek. S hogy az akkor szűnik meg, ha észreveszi a tanító a javulást. Ez az önmagába szállásra, önvizsgálatra nyújt alkalmat; az önismeret pedig kezdete a javulásnak, erkölcsi tökéletesedésnek. Ha a gyermek nem akar a rendhez, engedelmességhez szokni, általában a külső szabályszerű magaviselethez, nyulhat a tanító szigorú fegyelmi eszközökhöz is, csak hogy ez soha se történjék szeretetlen keménységgel, annál kevésbbé kegyetlenkedéssel, mert ez visszahatást idéz elő és ellenkező eredményt érünk el.

A szigorúbb eljárást is lehet szelidséggel párosítani, ha eljárásunkban igazságosak vagyunk, csak így nem kockáztatja a tanító a maga iránti bizalmat és ragaszkodást. Ha a gyermek az engedelmességet megszokta, ez által nagyon sok van megnyerve, meg van törve a makacsság a vétkes hajlamok és kívánságok erőt vevő hatalma.

A tanító ne téveszsze szem elől, hogy a gyermekek romlottságának legmélyebb forrása sem nem a sziv, vagy érzelmek romlottságában, sem nem az akarat szántszándékos gonoszságában; hanem az öntudatlan tévelygésben, a környezetben lévő felnőttek, de kivált a szülők példák általi félrevezetésben rejlik. Hisz Jean Paul „Levánájá”-ban mondja: „Az erkölcsi nyavalyák, mint a himlő annál veszedelmesebbek, minél korábban lepik meg a gyöngye kebleket.” Mindenek előtt tehát és legfőképp tévedéseinek, ezzel együtt a szépnek,

igaznak és jónak beismerésére kell őt vezetnünk, még pedig meggyőző hatással; mert csak a meggyőződéssel párosult beismerésnek van azon ereje, hogy az érzelemre és akaratra határozott befolyást gyakoroljon, mi az igazi javulásnak feltétele. Ha a javulással nyomon vagyunk, következik a munkának befejezése, mely abból áll, hogy a jót igyekezzünk meg is szilárdítani, mire a tanító példaadása, következetes eljárása, éber figyelme és a gyermeknek hasznos dolgokkal való elfoglalása igen jó szolgálatot tesz,

Végre megkivántalik, hogy a tanító ne csüggedjen, ha nem látja mindjárt törekvése sikerét. E makacs testi nyavalyák sem orvosolhatók mindig egy késmetszéssel; többnyire oly természetűek azok, melyek hosszú gyógyítást kívánnak. Még több idő kell a szellemi sebek orvoslására, csak felnőtteknél szokott előfordulni, itt is ritkán az az eset, hogy egy szellemi megrázkodás új fordulatot ad az egyén erkölcsi életének. Ha azonban a tanító eszélyes, türelmes, éber és kitartó, ritkán hiányzik egy felsőbb kéztől az áldás munkájára. Ha paedagógiai gyógyszerünket jól használtuk, a bűnbe való visszaeséstől nem kell félnünk!

Most midőn felolvasásom befejezéséhez jutottam, becses türelmükért fogadják legbensőbb köszönetemet. Vigyék át a gyakorlati térre azt a mit jónak látnak, mert szakférfiak előtt állok, kik jól ismerik a helyzetet, mert az élet sajnos, ellentétben áll az iskolával, rongálja, sokszor megsemmisíti azt, a mit az iskolai oktatás és fegyelem naponkint építget. A műveletlen szülő gyakran ellene nyilatkozik a tanító eljárásának és visszahatásra ingerli gyermekét tanítója ellen. A becsepegtetett méreg elszibbasztja a gyenge testet és lelket! Ellenméregről a tanítónak kell gondoskodnia. A helységeknek meg vannak a magok saját ferdeségeik, a korszellemnek a maga koronkénti kinövésai, kór-ságai izgatottságai, melyek a felnőttek köréből átnyomulnak az iskola szerény hajlékáig. A káros befolyást, mit ezek gyakorolnak, a tanító nem tartóztathatja vissza ugyan, de ellene csüggedetlenül harcolnia kötelessége. A türelem, kitartás, ernyedetlen törekvés végre sem marad sikertelenül.

Spitzer Ignác.

I R O D A L O M.

A gyermek első tanítója. (Gyakorlati vezérkönyv. Az elemi népiskola I. osztályában kötelezett összes tantárgyak tanítására. Irta Juhay Antal fővárosi tanító. Ára 2.50 kr.).

Az amúgy sem gazdag paedagógiai irodalmunk vezérkönyvekben különösen szegény. Hogy ennek oka miben rejlik, azzal bővebben foglalkozni most nem akarok, annyival is inkább, mivel ez valószínűleg csakis a pénzkérdésben leli magyarázatát. De mégis sajnálnunk kell e viszonyokat, mert ebből az oktatásra nagy hátrány keletkezik. A vezérkönyvekben ugyanis a gyakorlott tanító szerzett tapasztalatait közli, kipróbált módszert ajánl, melyeket a kevésbé gyakorlott tanító is értékesíthet, míg ezek hiányában egészen önmagára van utalva, mi különösen pályája kezdetén nehezebbre esik. Más nemzetek tankönyv-irodalmában e jelenségekre nem nagyon akadunk, sőt gyakran, mint pld. a francziáknál a tankönyv és vezérkönyv mindig kartöltve jelennek meg. Ott csaknem minden tankönyvhöz írnak egy vezérkönyvet, melyet egyszerűen „partie du maître“-nek neveznek, hogy a két könyv közti kapcsolatot jobban feltűntessék.

Azokban az osztályokban, hol az egyes tantárgyak tanításainál könyveket használunk, a vezérkönyv hiánya nem oly nagyon érezhető, de azon a fokon, melyen tankönyvek nem használatnak, van különösen a kezdő tanító megakadva; itt szüksége van egy Ariadne fonálra, mely a tanítandó ismeret-

tek tömkelegéből kivezesse. Az előttünk fekvő munka e nagy szolgálatot akarja teljesíteni és tegyük hozzá, hogy képes is arra. Szerző abban a népiskola első osztályainak tárgyait, u. m. a beszéd- és értelemgyakorlatot, számtant, irva-olvasást és éneket kilencz részre — hónapra osztja, a tizedik hónapot ismétlésnek szánván: (A hit- és erkölcsstan felosztásától eltekint, mert ez vallásfelekezetek jogköréhez tartozik). A tananyag felosztása és mikénti kezelése a gyakorlatos tanítóra vall, ki különösen az érdeklődést nagyon jól tudja ébrentartani, mi az első osztálybeli gyermeknél nem nagyon könnyű dolog. Természetesen az egyes iskolák viszonyai szerint a tananyag is változást szenvedhet, de azért mindenütt is rendkívüli nagy szolgálatot tehet a könyv, mert hiszen a vezérkönyv nem arra való, hogy azt vakon kövessük. Csak például akarom felhozni, hogy nem tudom, hol tanítják az első osztályban az éneket a hangjegy alapján, mégis szerzőnek ezt alkalmazni kellett, mert a miniszteri rendelet előírja Ára kissé magas ugyan, de tekintetbe véve a könyv nagy terjedelmét (24 ív), nem volt alacsonyabbra szabható. Ajánljuk különösen a tanítói könyvtárak részére, mely ezáltal egy igazán hézagpótló művel fog gyarapodni. Megrendelhető szerzőnél (VII. Murányi-utca községi iskola). *Adler S.*

Egyszer volt, hol nem volt. A legszebb mondák regék és kalandos történetek gyűjteménye. A magyar ifjúságnak elmeséli Bánfi János. Számos képpel. Budapest Lampel Róbert (Wodianer F. és fiai) cs. és kír. udvari könyvkereskedés kiadása. Ára 2 forint 80 krajczár.

Bánfi János neve a magyar néptanítás előtt sokkal jobb hangzású, mintsem hogy mindaz, mit ő az ifjúsági irodalom terén produkál, e sorok írójának bővebb ajánlatára szorúlna. Ha mind a mellett az előttem fekvő könyv ismertetésére vállalkoztam, teszem azt különösen azon okból, mert jeles ifjúsági írónk munkálkodásának újabb irányát kívánom röviden feltüntetni. Miután B. a könyvet Dénes fiának ajánlja és az előszóban az egész életre szóló bölcs tanácsokat nyújt, 373 lapon 63 regét és kalandos történetet beszél el. Tárgyuk általánosan ismeretes. Sokan átdolgozták már azokat az elbeszéléseket a német *Grimm* nyomán. Sajnos, az eddigi átdolgozások oly hosszasak voltak, annyi fölösleges dolgot tartalmaztak és annyira simultak az eredetihez, hogy nemcsak a gyermek képzelő tehetségét nagyon is igénybe vették, hanem tulságos terjedelmök a rövid népiskolai olvasmányokhoz szokott gyermeknek az áttekintést is megnehezítette. Bánfi érdeme, hogy az örökbecsű „Hófehérke“, „A kis Hüvelyk Matyi“, „Hamupipőke“ stb. elbeszéléseket nemcsak a fölösleges sallangtól megtisztította és valamennyit átültette, hanem annyira alkalmazta hazánk viszonyaihoz, hogy bátran mondhatjuk: „Mindmegannyi tökéletesen megfelel a nemzet geniuszának.“ Minden egyes elbeszélés zamatos magyarsággal van írva és kerek egészét képez. Oly elbeszélések ezek, melyeket a 7—12 éves gyermek, de még a 15 éves is élvezettel és haszonnal olvas. Probátum est! Az én családomat esténként Bánfi e legújabb alkotásával szórakoztatom és hét éves kis lányom az ő szűk szellemi látkörével épúgy hozzáfér a történetkéhez, mint a 14 éves. A könyv becsét emelik a sikerült képek. Tanítótársaim e könyvet tiszta lelkiismerettel aláírhatják minden jóra való magyar család gyermekeinek. *Bányai Jakab*

Lapszemle.

A pécsi „Néptanoda“ a tanítók fizetésének rendezéséről szóló javaslattal foglalkozik, melyet éppenséggel nem tart elégségesnek arra, hogy a tanítóban a munkakedvet és a lelkesedést fokozza. — Egyéb cikkei az álló írásról szóló memorandum, melyet egy fővárosi iskolaszék a tanácshoz beterjesztett. — A rajztanításról. — Elvállaszuk-e az olvasás tanítását az írás tanításától, (egy nagyon bő mederben folyó polemia.) — A tanítók nyugdíjügye.

A Csurgón megjelenő „Iskolai szemle“ a hitoktatásról a tanítóképző intézetekben szól, mit rendkívül fontosnak tart; be is mutat egy tervet, mely szerint a róm. kath. tanítójelölteket oktatni lehetne. — Ismerteti a miniszteri jelentést a népiskolai közoktatásról. — Közli a somogy megyei tanító-egylet 11-én tartott üléséről szóló jegyzőkönyvet és Höke Lajos történész nekrológját. — Az utolsó előtti szám cikkei: Nehány szó az igazság érdekében. — Legyen a tanítás gyakorlati. — A népiskolai közoktatásról. Közöl egyet Verner László „Tanügyi karczolatai“ közül.

GOLDNER IZOR,

szül. 1863. február 11. meghalt 1891. decz. 7.

Ismét a nemzet egy napszámosa dőlt ki. Goldner Izor tanítót virágzó férfikorában szólította ki Isten az élők sorából. Hány terv szakadt félbe, hány remény szál ott vele sirba! Tervek, melyek egy jobb nemzedék mikénti nevelése fölött benne érlelődtek, remények, miket e nemzedékhez fűzött. Aki azonban az emberiség művelésében fáradozik, ha csak *egy* szemmel is járult a végtelen hosszú lánczolathoz, annak munkálkodása nem vesz kárba, annak emléke túléli az ő pályafutását. Goldner Izor csak 10 évig működött a gyermek nevelés rögs terén, de ezen idő alatt a közmegelekedést és felebbvalóinak elismerését párját ritkító mértékben kivívta magának. Fájdalom! nem engedtetett meg neki, hogy fáradságának szebbik jutalmát: az általa, a jóra és szépre terelt ifjú nemzedék tovább fejlődését, munkájának betetőzését elérje.

Az elhunyt Csúzon született. Tanulmányait Léván végezte és itt nyerte képesítő oklevelét. Működött Kéren, Bars-Taszáron és utoljára Léván. A betegség a közelmúlt vakációban vett rajta erőt. Sietett fürdőbe, Tanácsot kért a bécsi orvosoktól. Mind hiába, a halál őt, nejének és gyermekének nagy fájdalmára, kartársainak és barátjainak bánatára elragadta.

Hivatásos buzgalma, kötelességtudata, miket életével pecsételt meg, legyenek szószólói a legmagasabb Úr trónja előtt. Lelje ama jutalmat, melyet itt csak a messzeségben látott szemei előtt lebegni, oit az örök üdv honában!

והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך.

Léván, 1891. december 9-én.

Steiner Ignác.

EGYLETI ÉLET.

A teljes választmányi ülés.

Deczember hó 27-én d. u. 3 órakor tartotta meg egyesületünk nagy választmányi gyűlését, melyről a következőket jelentjük:

A vidéki választmányi tagok közül megjelentek: Baum Fülöp, Veszprémről; Brett Mór, Balassa-Gyarmatról; Bányai Jakab, N.-Becskekről; Erdélyi Lipót, Nyitráról; Kacz Henrik, L.-Szt-Miklósról; Neufeld Gusztáv, Érsekújvárról; Scheer Bernát, Bajáról; Schön Bernát, Győrről; Szép Lipót, Veszprémről és Szontagh Jenő, Szolnokról.

A közp választmány tagjai közül megjelentek az elnökön és titkáron kívül: Reif Jakab, Tolnai J. Béla, Csukási Fülöp, Dallos Mór, Maislis Ferencz és dr. Málnai Mihály; összesen 19-én. Távollétüket kimentették: Klingenberg Jakab, Pécs; Krausz Salamon, Lengyeltóti; Haas Armin, Mezőberény; Munk Béla, Trencsén; Rechnitz Adolf, Besztercebánya; Schwarz Ignác, Nyitra; Neumann Armin, Arad és Barta Lajos, Losoncziól.

Miután elnök, Ózer Zsigmond meleg szavakban üdvözölte a vidéki választ-

mányi tagokat, kik időt és fáradságot nem kimélve, a fővárosba rándultak, hogy egyesületünk érdekeit előmozdítsák. Előadja a közp. választmány nézeteit a tárgyalás alá kerülendő ügyekre nézve, és mint első tárgyat, a könyvvállalat ügyét bocsátja tanácskozás alá. De a napirendre térés előtt következő felszólalások történtek.

Schön Bernát: „A győrvidéki kör nevében, valamint a győri, győrszigeti, tatai, mosonyi, kapuvári és csornai izr. tanítótestületektől nyert utasítás szerint van szerencsém úgy az elnökséget, mint a közp. választmányt ragaszkodó tiszteletünkről és teljes bizalmunkról biztosítani. Méltóztassanak meggyőződve lenni, hogy körünkben, melyben a központ működését élénk figyelemmel kísérjük, egy tanító sem létezik, a ki az elnökség buzgalmáról és tapintatosságáról meg nem volna győződve és a ki ezért a vezetés iránt hálás érzelmeket nem táplálna.“

Szontágh Jenő az alföldi kör minden egyes tagja nevében szintén hálás köszönetét fejezi ki elnöknek buzgó fáradozásaiért és indítványára a nagyválasztmány bizalmat szavaz a vezetésnek.

Erdélyi Lipót szintúgy a nyitramegyei kör nevében fejezi ki háláját a közp. vezetés előtt, kinek főérdeme, hogy a közbizalom a vezetés iránt teljesen helyreállt.

Szép Lipót, a ki felszólalásra nem kapott ugyan megbízatást, azt hiszi, hogy vidékének tanítói már azért is szavaznának meg a vezetésnek egyetértéssel hálás köszönetüket, mert a tanítói árvaalap gyarapítása érdekében sikeresen buzgólkodott. (Éljen az elnök! éljen Reif!)

Scheer Bernát: „A bajai tanító-testület a vezetés iránt való bizalmukat azzal vélte legjobban tanusítani, hogy saját tagjai által egy 500 frtnyi alapítványt teremtsen. E célból a tanítótestület minden tagja bizonyos heti járulék lefizetésére kötelezte magát és kilátás van, hogy 1—2 év alatt az ötszáz forint a központnak be lesz szolgáltatva. (Éljen!)

Bányai Jakab szívesen csatlakozik a bizalmi nyilatkozatokhoz a vidékbeli tanítók nevében, s jelenti, hogy hitközsége 50 frttal lépett az egyesület alapító tagjainak sorába és hogy az ottani gyűjtése már eddig is 250 frtot eredményezett.

Baum Fülöp: „Az elnökség által kifejtett ügybuzgalom az egyesületi működés minden egyes ágában, de különösen a tanítói árvaalap gyarapítása érdekében mély hálával tölti el a veszprémi zsidó tanítótestület tagjait, kik a gyűjtést egy zsidó tanítói árvaalap letesítése céljából kezdeményezték.“ Szóló azt hiszi, hogy a veszprémiek által gyűjtött mintegy 800 forintot szíves készséggel fogják a központnak beszolgáltatni.

Ezen felszólalások után elnök meghatottan köszöni az iránta és a vezetés iránt táplált érzelmeknek ily fényes nyilvánulásait s azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy ily kölcsönös bizalom és egyetértés mellett nem lehet messze az az idő, a mikor árváink érdekében biztos menhelyet teremthetünk.

A napirend *első tárgyában* a könyvvállalat ügyében beható eszmecsere folyt, mely-eszmecsereben tárgyilagos hozzászólásai által résztvettek: Szontágh Jenő, Bányai Jakab, Baum Fülöp, Erdélyi Lipót, Szép Lipót, Csukási Fülöp és Adler Simon.

Elnök, Reif alelnök, a titkár, Dallos Mór és Tolnai megadták a kívánt felvilágosításokat hiteles adatok és számítások alapján, mire a nagy választmány az elnökséget felhatalmazta, hogy a könyvvállalat ügyében a szükségesnek és célszerűnek vélt lépéseket megtegye, esetleg új szerződést is kössön az eddigi könyvkiadóval a nagyválasztmány által megállapított főbb pontjainak tekintelbe vétele mellett. (E pontok a hiteles jegyzőkönyvben fel vannak sorolva.)

A napirend *második tárgyában*, a jubilaumi ünnepély idejére nézve

szintén beható eszmecsere folyt, de megállapodásra nem juthatott a választmány, a miért az ügyet a központra bízták, a mely egészen belátása szerint a jubilaumi ünnepélyt rendezheti, elhalaszthatja vagy fel is függesztheti.

A napirend *harmadik* tárgya a választó közgyűlés napjának meghatározása volt. Erre nézve elfogadtatott a központi választmány nevében tétetett indítvány és így kimondatott, hogy a legközelebbi rendes tisztújító közgyűlés 1892. július első napjaiban fog megtartatni.

Ezután következett néhány indítvány tárgyalása, és pedig:

1) Tétessenek lépések arra nézve, hogy egyesületünk a postai portomentességet megnyerje. Indítványozó: Barta Lajos, Losoncz. Elfogadtatott.

2) A könyvvállalat tárgyalása kapcsán Erdélyi azon indítványát, hogy választassék meg Szántó Eleázár azon bizottságba, mely ez ügyben javaslatokat tegyen, a tárgyalások előrehaladottságánál fogva mellőzni kellett.

Erdélyi indítványozza, hogy kéressenek fel a közp. választmány kebeléből kilépett tagok, miszerint vonják vissza lemondásukat. Elnök előadja, hogy ezt az elnökség a központi választmány nevében a legudvariasabb módon és hivatkozva azon fontos érdekekre, melyeknek előmozdítására ők közreműködhetnének, már megtette, de sajnosan eredmény nélkül; újabb lépés pedig ez irányban az egyesület méltóságának megóvása szempontjából nem ajánlható.

A nagy választmány elnöknek ezen felvilágosítása folytán Erdélyinek indítványát mellőzi.

4) A nagyválasztmány kedves kötelességének tartja, hogy Erdélyi Lipótnak, nyitrai tanítónak és az egyesület ügybuzgó vál. tagjának, tekintettel arra, hogy a nyitramegyei kör létesítése, valamint annak fényes működése körül nagy érdemeket szerzett magának; tekintettel arra, hogy egyesületünk közlönyében kiváló paedagogiai czikkei által több éven át mint munkatárs szerepelt; tekintettel arra, hogy megyéjének majdnem valamennyi iskolájában kieszközölte, hogy kiadványaink bevezetessenek és végre tekintettel arra, hogy megindított paedagogiai lapjában is az egyesület érdekeit előmozdítani igyekszik, ragaszkodó szeretetének és nagyrabecsülésének jeléül egyhangulag elismerést szavazzon és elrendelte, hogy ez a mai ülés jegyzőkönyvbe foglaltassék.

Árvaalapunk.

A besztercze-bányai hitközség 56/1891 számú határozata folytán az országos izr. tanító-egyesület pártoló tagjainak sorába évi 5 frtnyi járalékkal belépett.

Status Quo Izraelita Iskolaszék Elnöksége.

Kivonat.

Jegyzőkönyv. Felvétellett a paksi status quo izr. iskolaszéknek 1891. évi szeptember 20-án tartott rendes gyűlésén.

9. pont. Steinberg Zsigmond tanító bemutatja az Országos Izraelita Tanítóegyesületnek az országos izraelita tanító-árvaalapra szóló hozzá beküldött gyűjtő-ívét, s kéri az iskolaszéket, hogy mint alapító, esetleg mint pártolótag lépjen be az árvaalap kötelékébe.

Határozat: Az iskolaszék mint 5 éven át fizetendő 5 frttal, összesen 25 azaz huszonöt frtnyi tőkével pártolótagul lép be az Országos Izraelita Tanítók Árvaalapjának kötelékébe

Pakson, 1891. október 1-én.

Steinberg Zsigmond,
iskolaszéki jegyző.

Dr. Roth Jenő,
iskolaszéki elnök.

Kimutatás a december havi gyűjtés eredményéről.

	Alapító tagsági díj frt	Pártoló tagdíj évenként frt	Adakozás az árva- alagra frt
Adler Gyula, Budapest, (Morgenstern J. gyűjtése) ...	—.—	5.—	—.—
Altmann József, Holics (tévedésből csak most mutatjuk ki.)	—.—	—.—	5.—
Brachfeld Arnold, Budapest, évi (Reif gyűjtése)	—.—	*5.—	—.—
Baumgarten Leo, Budapest, évi " "	—.—	*5.—	—.—
Frank H. és társai, Budapest, " "	—.—	*5.—	*2.—
Dr. Farkas Emil, Budapest. adománya	—.—	—.—	5.—
Györgyei Kálmán, Budapest, adom. (Reif gyűjtése)	—.—	—.—	*10.—
Hochberger Adolf gyűjtése	—.—	—.—	—50
Izr. hitk., Besztercebánya ... —	—.—	5.—	—.—
Maerle Emma, Budapest, (Reif gyűjtése)	—.—	*5.—	—.—
Neumann Miksa, " " "	—.—	*6.—	—.—
Sliaszny és társa " " "	—.—	—.—	*10.—
Steiner Mária, " " "	—.—	—.—	*2.—
Szelvény egy darab " " "	—.—	—.—	2.50
Tanítótestület, Paks, (Steinberg és Jelinek tanítók gyűjt.)	—.—	—.—	30.20
Tanítótestület Kisbér, bárczagyűjtés	—.—	—.—	20.—
Tanítótestület Rózsahegy, gyűjtés ...	—.—	—.—	3.—
Összesen ...	—.—	36.—	80.20

A gyűjtés eredménye: Alapító-tagoktól 1550 frt. Pártolótagoktól 459 frt. Adományok az árvaalagra 5284 frt 96 kr. Főösszeg 7293 frt 96 kr.

Észrevételek: 1. Dr. Eisler Mátyás rabbi Kolozsvárt adományozott 5 frtja, mely a 12-ik számban az árvaalap javára iratott, utólagos értesítés szerint évi pártolotagsági díj gyanánt tekintendő, mi ezennel helyreigazítatik. 2. A 8-ik számban Leitner M. L. Budapest *-gal jelölt 5 frtja decz. hóban befizetlétvén, nevezett összeget ezennel nyugtázzuk.

1891-ik évi december hóban tagdíjat fizettek:

Pártoló tagok:			frt
	frt	Baum Fülöp, Veszprém	4
Altstock Salamon és fiai, Budapest	5	Baumgarten Samu, Győr	4
Auspitz Adolf, Nagyvárad	5	Baumgarten Simon, Miskolcz	2
Dr. Bacher Vilmos, Budapest	5	Beer Mór, Ada	4
Deutsch Jakab, Budapest	5	Bérczi Fülöp, Orosháza	2
Dr. Ernyei Mór, Budapest	5	Berger Benő, Szegszárd	4
Izr. hitközség L.-Szt.-Miklós	5	Berkovits Károly, Margitta	2
Kohn Arnold, Bpest (1890--91-re)	10	Bleier Izsák, Miskolcz	4
Stein Sámuel, Berlin,	5	Blum Salamon, Uj-Verbász	4
Rendes tagok:		Bodroghi Ignác, Mélykut	4
Adler Simon, Budapest	4	Bons Menyhért, Tolcsva	4
Alexander Mór. N.-Keresztur	4	Bóhm József, Kisbér	4
Altmann Mór, N.-Kanizsa	4	Braun Dávid, Gyórsziget	4
Apfel Albert, Galgóc	4	Braun József, T.-Földvár	4
Back Etelka, Budapest	2	Braunberg Manó, Zsolna	2
Bányai Jakab, Nagy-Becskerek	4	Brenner Henrik, Drietoma	4
Bárd Rezső, Budapest	4	Bricht Nándor, Rózsahegy	2
Bassó Vilmos, Baja	4	Brett Mór, B.-Gyarmath	4
Bátori Sándor Albert, Irsa	4	Brody Ármin, Pomáz	2
Baum Ármin, Perbete	4	Buchsbaum Lipót, Pápa	4

*) A csillaggal jelölt összegek még nem folytak be a pénztárba.

Czitrom Jakab, Belényes	4	Jellinek Márk, Paks	4
Czuckermann Jakab, Giralt	2	Kaiser József, Zimony	2
Deutsch Imre, Ürmény	4	Kálmán Mátyás, Turkeve	4
Diamant Fülöp, N.-Becskekerek	4	Kárpáti Manó, Szigetvár	4
Dobó Miksa, Oszlány	4	Kacz Henrik, L.-Szt-Miklós	4
Donath Ármin, Trencsén	4	Keleti Vilmos, Budapest	4
Eckstein Lipót, S.-Tarján	4	Kellert Lajos, Nagy-Kanizsa	4
Elsasz Manó, L.-Rózsahegy	4	Kellner Ignác, Siklós	4
Engel Adolf, Budapest	4	Kemény Mór, Budapest	2
Erdélyi Lipót, Nyitra	4	Klein Jakab, Tasnád	1
Fantusz Czeccilia, Baja	4	Klein Salamon, Kőrös-Ladány	4
Fejér Lipót, Szécsény	4	Klein Mór, Radosna	2
Fischer Ignác, Nyitra	4	Klauber János, Kecskemét	4
Fischer Lipót, Luki	4	Kohn Ede, Varannó	4
Fischer Mór, H.-Nádudvar	1	Korányi József, Pruszká	4
Fischhof Márk, Heves	4	Kohn Lajos, Baja	4
Fleischner Lipót, B.-Bánya	4	Kohn Mór, Pécs	4
Flesch Miksa, Budapest	2	Kohn Bernát, Zimony	2
Frank Náthán, Ákos	3	Kondor József, Nagy-Kanizsa	5
Frankfurter Eugenia, Baja	4	Kornhauser Simon, Késmárk	2
Friedmann Adolf, Ungvár	4	Kornstein Ignác, Hőgyész	4
Friedmann József, Radosóc	1	König Mór, D.-Szerdahely	4
Friedmann Miksa, Vág-Sellye	4	Krausz Bernát, Kula	4
Füzi Márk, L.-Szt-Miklós	4	Krausz Simon, Miskolc	4
Gang Lajos, N.-Megyer	4	Krausz Vilmos, Galantha	4
Goldberger Simon, Miskolc	4	Kuti Zsigmond, Debreczen	2
Goldstein Jakab, Kalocsa	6	Kürz Lipót, Trencsén	4
Goldstein Simon, N.-Rippény	4	Lackner Mór, Eger	4
Gottlieb Márk, Ungvár	4	Lederer Ábrahám, Budapest	4
Geiger Miksa, Esztergom	4	Leitersdorfer J., Liptó-Rózsahegy	4
Grossmann Adolf, Trencsén	2	Leitner Samu, Homonna	4
Grün Jakab, Paks	4	Leszlauer Róza, Kapuvár	4
Guttmann Ábrahám, Galgóc	4	Löffler Jónás, N. Becskerek	4
Haas Mór, Péczel	2	Löwinger Mór, N.-Appony	4
Hacker Boriska, Budapest	2	Löwi Gyula, N.-Salló	2
Hahn Adolf, Pozsony	4	Löwi Sámuel, Derecske	4
Halász Náthán, Budapest	4	Lusztig Mihály, D.-Ványa	4
Havas Bertalan, Siófok	4	Lusztig Sussmann, Budapest	4
Havas Károly, Rév-Komárom	4	Maislis Ferencz, „	2
Hegyí Ignác, Hajdu-Nánás	3	Mandl Bernát, „	2
Heilpern Benő, D.-Szerdahely	4	Mendl József, Párkány	4
Hermann József, Mátészalka	6	Munk Béla, Trencsén	4
Herz Bernát, Kis-Jenő	4	Nagy József, Turdosin	4
Herzfeld Fülöp, Vésztő	4	Natonek Dezső, Vác	2
Herzfeld Lipót, Pápa	4	Netter Róza, Budapest	3
Herzka Gusztáv, Budapest	4	Neufeld Ármin, Zólyom	4
Herzka Henrik, Duna-Mócs	4	Neuberger Lipót, N.-Szombat	4
Hoch József, Pécs	4	Neumann Vilmos, Tiszabeő	2
Hochberger Adolf, Bosác	4	Nuszbaum József, Pápa	4
Horn Lipót, Báth	2	Orenstein Salamon, Jászberény	4
Horn Samu, Vidipuszta	4	Ózer Zsigmond, Budapest	4
Horovitz Samu, Melsicz	4	Özsterreicher Mór, Pápa	4
Horovitz Simon, Budapest	4	Pfaufeder Mark, Illava	2

	frt		frt
Pfeiffer Mór Győr,	4	Schwarcz Mór, Budapest	4
Pfeiffer Mór, Pápa	2	Seltmann Lipót, Párkány	4
Pollak Albert, Pozsony	4	Spitzer Adolf, Apostag	2
Pollák Káim, Budapest	4	Spitzer József, Baja	4
Popper Lajos, Rohrbach	2	Spitzer Lajos, Jánosháza	2
Popper Mór, Tr.-Teplitz	4	Stark Mór, Szenicz	4
Raab Albert, Vág-Vecse	4	Steinberger Zsigmond, Paks	4
Redlich Mór, Boldogasszony	4	Steiner Dávid, Babócsa	2
Reif Jakab, Budapest	4	Steckler Samu, Baja	4
Reichenthal Ármin, Téth	4	Stern Adolf, Mohol	2
Reimann Mór, Alsó-Kubin	4	Stern Ármin, Olaszi Liszka	2
Reisz Lipót, Ar.-Maróth	4	Stern Izidor, Maiss	4
Reitzer Ignác Jankovác	4	Strausz Zsigmond, Zala-Tapolcza	4
Rosenfeld Jakab, Búd-Szt.-Mihály	2	Streisinger Sándor, B.-Gyarmath	2
Rosenberg M. Dávid, B.-Topolya	4	Stier Ignác, Mosony	4
Rósinger Márton, Miskolcz	4	Stricker Simon, Baja	4
Roth Ede, Mosony	4	Szabó (Spitzer) Adolf, Jászberény	4
Sági József, Kisbér	4	Szabó Lipót, Szécsény	1
Sasvári Béla, Pécs	4	Szilágyi Nándor, Kassa	4
Schächter Károly, Győrsziget	4	Szimányi Adolf, Púchó	4
Scheer Bernát, Baja	4	Szontagh Jenő, Szolnok	4
Schiff Adolf, Szarvas	4	Szögyi G. Vilmos Győr	4
Schichtanz Ármin, Budapest	2	Tauber Nándor, Resiczabánya	4
Schindler Lipót, Pozsony	4	Tolnai J. Béla, Budapest	4
Schlesinger Ármin, Érd	4	Vértessi Adolf, B.-Mágocs	4
Schlesinger Ármin, Miskolcz	4	Vörös Simon, Vágújhely	4
Schlesinger Lipót, Makó	2	Weber Sóma, Budapest	2
Schlosz Lajos, Zsablya	4	Weisz Miksa, Galgóc	4
Schneider Jakab, S.-A.-Ujheiy	4	Weisz Náthán, Lócse	4
Schön Ármin, Galgóc	4	Weisz Mór, Dombovár	4
Schön József, Budapest	4	Weisz Mózes, Miskolcz	4
Schön Mór, S.-A.-Ujhely	4	Weisz Sóma, Eger	4
Schönberger Mór, Szenicz	4	Weisz Samu Szakolcza	4
Schulhoff Lipót, O-Moravicza	2	Wilheim József, Kolozsvár	4
Singer Izrael, S.-A.-Ujhely	2	Winternitz Ignác, K.-Szt.-Márton	4
Silberstein Ede, Mosócz	4	Zuckermann Frigyes, Homonna	2
Singer Náthán, Bosác	4	Összesen .	791

Budapest, 1891. december 30-án

Tolnai J. Béla, egyes. pénztáros.

V E G Y E S E K.

A jelen számmal Értesítőnk XVII. évfolyama kezdődik. Mindazoknak, kik a lapot a múlt évben becses dolgozataikkal fölkeresték, fogadják legmélyebb köszönetemet. Nekik köszöni a lap mostani szellemi nivóját. Midőn további közreműködésükért esedezem, azon reménynek bátorkodom kifejezést adni, hogy a munkatársak díszes sora újabb erővel is fog gyarapodni. Csak így leend lapunk hű tükre egyesületi életünknek és szerény tényezője a zsidó tanügy fejlesztésének. E lapok olvasóinak boldogságos és örömteljes ujévet kíván

a szerkesztő.

Kérelem. Értesítjük t. kartársainkat arról, hogy tagjaink névsorát január 15-én fogjuk megállapítani. Kérjük tehát mindazokat, kik az esedékes tagdíjat eddig be nem szolgáltatták, tegyék azt a megnevezett napig, nehogy kénytelenek legyünk neveiket a névsorból kihagyni.

Eljegyzés. *Szegő Ármin* ur, kir. mérnök Zilahon, jegyet váltott *Bak Ilonka* kisasszonnyal. a fővárosi hittanár, dr. *Bak Izráel* ur leányával.

Péterfy Sándor tanár, a kit a magyar tanítószág „a tanítók atyja” címmel ruházott fel, a mult hóban ünnepelte születésének 50-ik évfordulóját. Ez alkalomból öszinte ovációk tárgya volt. Egyesületünk központi választmánya is iparkodott irányában a hála s elismerés adóját leróni, s *Lederer Ábrahám* tanár indítványára üdvözlő iratot intézett hozzá. Az Eötvös-alap gyűjtő-bizottság nevében az Eötvös-alap és a „Magyarországi tanítók háza” érdekében általa és *Lakits Vendel* titkár által kibocsátott felhívást a legközelebbi számban fogjuk kiadni.

Elismerésreméltó tett. Ezen lapok mult hónapi számában szomorú hírt hoztunk *Löwinger* volt hevesi kartársunk elhunytáról. A mint biztos forrásból értesülünk, a hevesi hitközség *Blau Henr. dr.* községi és *Füzessy J. dr.* iskolaszéki elnök indítványára elhatározta, hogy ez iskolai évben az elhunyt állomása be nem töltetik, az özvegy pedig meghalt férjének fizetését megcsonkítás nélkül jövő szeptemberig húzza. A sírkő felállításáról is valószínűleg a község fog gondoskodni. Hogy mily kegyelettel viseltetik a község elhunyt derék tanítója iránt, jellemzi az is, hogy egyesületünk elnökének és *Goldberg Maier* úrnak, mivel az eltemettetés körül fenforgott akadályokat elhárították, a temetésen megjelentek stb. jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Uj magyar ABC, egyetemes hang- és szó-idomok alapján. Az Alphabet phono-graphique magyar kiadása. Szerző és kiadja: *Rónai Ferencz* nyug. főv. tanító, 32 oldal. Ezen könyvecske egészen eredeti módon járul hozzá az oktatás egy részének: az olvasás tanításnak egyszerűsítéséhez. Főadata oly idomok segítségével helyreállítani a betű és annak hangja közötti összefüggést, melyek első látszatra fölismertetik azt a gyermekkel. Megrendelhető könyvkereskedés útján, vagy közvetlenül a szerzőnél (Budapest, II. ker. iskola-utca 18. sz.) 12 kr. (bélyegben) beküldése után bérmentesen küldi.

Hoffman Mór tanár, egyesületünk kiváló tagja, előfizetési felhívást bocsátott közre ily című munkára: „Paedagogiai Aphorismák.” Gondolatok a nevelés és oktatás köréből. A lendületes felhívásból a következőket közöljük: Ez aphorismák, melyek nemcsak azokhoz fordulnak, kik hivatásszerűleg foglalkoznak a nevelés és oktatás munkájával, hanem általában minden művelt emberhez, kí érdekléssel viseltetik a nevelés és oktatás, a tanügy-politika és társadalom-paedagogiai kérdések iránt, figyelmes észlelésnek, komoly gondolkodásnak meggyőződése érlelt nyilatkozásai. A mai változott társadalmi viszonyok mellett az apáknak és különösen az anyáknak hovatovább több belátással és nagyobb lelkiismeretességgel kell részt venni a gyermeknevelés fontos és magasztos munkájában. A házi nevelés ne álljon a szeszély szolgálatában, ne függjön a pillanat önkényétől. A rationalis oktatás és nevelés vezet a megismeréshez és valódi műveltséghez, ez akadályozza az erkölcsök lazulását. Paedagogiai aprópénz gyánánt kívánja a szerző e gondolatokat a nagyközönség művelt köreibe juttatni; e gondolatokat, melyek a szellemi és testi nevelés, az oktatás, a tanügy-politika s a társadalmi paedagogia kimeríthetetlen kincses bányájából merítik tárgyukat. A „Paedagogiai aphorismák” 12—14 ívnyi díszes kiállítású 8.-r. kötetben, 1892. márcziusban fog megjelenni. Egy példány előfizetési ára 1 frt 50 kr., mely összeg fejében a könyvet bérmen-

tesen küldöm meg a t. előfizetőknek. Az előfizetési pénzeket legkésőbb 1892. évi január 15-ig kérem alábbi czimemre küldeni, hogy a nyomtatandó példányok száma iránt tájékozhasam magamal. Tíz egyszerre küldött előfizetésre gyűjtőnek tiszteletpéldánynyal szolgállok. — (A mű mely bizonyosan méltóan fog sorakozni a szerző többi paedagogiai értekezéseihez, kiváló paedagogusunknak Lederer Ábrahám urnak lesz ajánlva. Szerk.)

Az „Értesítő“ 1891. évfolyamának czimlapját és tartalomjegyzékét a legközelebbi számhoz fogjuk mellékelni.

SZERKESZTŐI POSTA.

S. I. (S.-A.-U.) Ön bizonyosan helyeselni fogja, hogy a tanítói nyugdijtvény létrejötte emlékeül legalább a közoktatásügyi miniszter beszédét egész terjedelmében közöljük. Pedig ezen közleményen mult, hogy cikkének végét, mely már ki van szedve, most sem hozzuk. Ugyanazt üzenjük **N. J.-nek** (**T.-ban.** — **Sz. A. (J.-B.)**) Becses levelét a jövő számban.

KOHN ARNOLD

s í r k ö r a k t á r a

BUDAPEST,

V., váczi körút 14. sz. (az Andrássy-úttal szemben)

ajánlkozik mindennemű **siremlékek** elkészítésére. — A cégnek 16 évi fennállása alatt szerzett jó hírneve kezeskedik arról, hogy a t. cz. megrendelő közönségnek ugy kivitelre, valamint jutányos árra nézve meg bir felelni.

Az üzlet szombaton és ünnepnapokon zárva van.

Schlesinger Ignác nyomdája, Budapest. rostély-utca (Károly-kaszárnya)